

Türkiye konaklama sektörü profilinin analizi: Sosyal güvenlik kurumu verileri üzerine bir değerlendirme

An analysis of the profile of the Turkish accommodation sector: An assessment based on social security institution data

Gözde BOLAT USLU¹ (orcid.org/ 0009-0002-3894-3752)

Salih Zeki ŞAHİN^{2*} (orcid.org/ 0000-0001-7304-3544)

¹İskenderun Teknik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Anabilim Dalı, Hatay, Türkiye

²İskenderun Teknik Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü, Hatay, Türkiye

Özet

Amaç: Çalışmada, Türkiye’de konaklama sektörünün mevcut yapısal durumunu ve gelişimsel sürecini Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) verileri üzerinden (işletme sayıları, çalışan profili, bölgesel dağılım, işletme ölçekleri, faaliyet sürekliliği, mülkiyet durumu, iş kazaları, ödenen ücretler) ortaya koymak ve paydaşların yararlanabilecekleri bir içerik ile sektöre katkıda bulunabilmektedir. .

Yöntem: Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi metodundan yararlanılmıştır. Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından yayınlanan 2010-2024 yılları arası istatistik verileri, konaklama sektörü özelinde incelenmiştir. Elde edilen veriler betimsel analizler ile şekillendirilmiştir.

Bulgular: Sektörün hem işletme hem de çalışan sayısı bakımından önemli ölçüde büyüme gösterdiği, turizmin yoğun olduğu Marmara, Akdeniz ve Ege bölgelerinde işletme ve istihdam sayıları açısından önde olmasına rağmen özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde giderek artan bir ivmelenme olduğu görülmüştür. Konaklama sektörünün ağırlıklı olarak mikro ve küçük ölçekli işletmelerden oluştuğu, çalışanların daha çok özel ve daimi nitelikte hizmet veren iş yerlerinde istihdam edildiği, kadın çalışanların sayılarında artışlar olsa da alt düzeydeki işlerde ve erkeklere göre daha düşük ortalama günlük kazançlar ile sektördeki varlıklarını sürdürdükleri tespit edilmiştir. Meslek hastalıkları açısından sektörde düşük verilere sahip olursa da iş kazaları açısından, sayısal ve oransal olarak Türkiye ortalamasının oldukça üzerinde artışlar yaşandığı görülmektedir.

Tartışma: Sektöre yönelik yasal düzenlemelerin iyileştirilmesi ve geliştirilmesinin yanında yapılacak denetimler, uygulanacak eğitim programları, teşvik ve destekler ile risklerin azaltılması, yaşanan sorunların çözüme kavuşturulması gerektiği, iş sağlığı ve güvenliği açısından sektöre yönelik risk değerlendirme sınıflandırılmasının yeniden ele alınması gerektiği vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Yiyecek-İçecek Sektörü, Sosyal Güvenlik Kurumu Verileri, Türkiye

Abstract

Purpose: The study aims to examine the current structural status and developmental process of the accommodation sector in Turkey using Social Security Institution (SGK) data (number of establishments, employee profile, regional distribution, establishment sizes, business continuity, ownership status, workplace accidents, wages paid) and to contribute to the sector by providing content that stakeholders can utilise.

Methodology: The study utilised the document review method, one of the qualitative research methods. Statistical data published by the Social Security Institution for the period 2010–2024 were examined specifically for the accommodation sector. The data obtained were analysed using descriptive methods..

Results: The accommodation sector has shown significant growth in terms of both the number of businesses and employees. Whilst the Marmara, Mediterranean and Aegean regions, which are major tourist destinations, lead in terms of business and employment numbers, a steadily increasing momentum has been observed, particularly in the Eastern and South-Eastern Anatolia regions. It was found that the accommodation sector is predominantly composed of micro and small-scale businesses, with employees primarily working in private and permanent establishments; whilst there has been an increase in the number of female employees, they continue to be present in the sector in lower-level roles and with lower average daily earnings compared to men. Although the sector

* Sorumlu yazar: szeki.sahin@iste.edu.tr

DOI: 10.33083/joghat.2026.649

has low figures regarding occupational diseases, a significant increase in work-related accidents—both in terms of numbers and proportions—has been observed, far exceeding the Turkish average.

Discussion: It has been emphasised that, alongside the improvement and development of legal regulations for the sector, inspections, training programmes, incentives and support measures must be implemented to reduce risks and resolve existing issues; furthermore, the risk assessment classification for the sector must be reconsidered from an occupational health and safety perspective.

Keywords: Tourism, Food and Beverage Sector, Social Security Institution Data, Türkiye

Giriş

Turizm sektörü, küresel ekonomideki hızlı büyümesi ile hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler için döviz girdisi sağlayan ve istihdam olanaklarını artıran önemli bir güç konumundadır (Yıldız, 2011:55). Özellikle konaklama işletmeleri, turizm endüstrisinin mekânsal anlamda en görünür bileşenini oluşturmakta ve buldukları bölgelerde yerel satın alma ile iş gücü talebi oluşturarak toplumsal kalkınmayı tetiklemektedirler (Dogru vd., 2020; Okuyucu ve Akgiş, 2013). Turizm sektörü gibi konaklama sektörünün de emek-yoğun bir yapısı vardır ve kadınlar, gençler ve hatta engelli bireylerde bu sektörde çalışabilmektedirler (Akoğlan, 1996; Mzembe ve Filimonau, 2024). Ancak bu emek-yoğun yapı, beraberinde ciddi bazı yapısal sorunları da barındırmaktadır. Turizm talebinin yıl içi dalgalanmalarına dayanan mevsimsellik, işletmeleri ana personeller dışındaki iş gücünü sezonluk çalıştırmaya yöneltmektedir (Günel, 2009; Çalışkan ve Özkoç, 2020). Türkiye özelinde değerlendirildiğinde, konaklama sektöründeki en temel sorunlardan birinin kayıt dışı (sigortasız) istihdam olduğu görülmektedir (Bulut, 2022:68). Sektördeki iş gücü devir hızının yüksekliği ve mevsimlik çalışma durumu gibi etkenler, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) verilerinin analizini zorlaştırmakta ve sektörün gerçek profilinin belirlenmesini zorunlu hale getirmektedir (Yıldız, 2011; Bulut, 2022).

Bu çalışma, literatürde konaklama sektörüne dair genellikle Kültür ve Turizm Bakanlığı verilerine dayalı incelemelerden farklı olarak, SGK'nın konaklama sektörüne yönelik verileriyle inceleyerek alan araştırmalarına ve turizm sektörü paydaşlarına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, SGK tarafından NACE Rev. 2 sınıflamasına göre tanımlanan Türkiye'deki 99 ana sektör faaliyet grubundan, 'Konaklama Hizmetleri Faaliyetleri' sektörü ayrıştırılmış ve makro ölçekte bir profil analizi yapılmıştır. İşletme ve çalışan verilerinin diğer sektörlerle kıyasla durumunun ne olduğu, çalışanların işletme ölçeklerine (mikro, küçük, orta, büyük) göre dağılımı, istihdamın bölgesel dağılımı, kadın ve erkek iş gücü istihdam durumu, istihdamın işletme mülkiyeti ve faaliyet sürelerine göre dağılımı, iş ve meslek hastalıkları dağılımına kadar uzanan bu çok katmanlı analiz; Türkiye konaklama sektörünün gerçek profilini ortaya koymaktadır. Literatürde farklı çalışmalarla incelenen bu değişkenleri, kurumsal veriler ışığında birleştiren bu araştırma; sektörün yapısını daha görünür ve analiz edilebilir bir yapıda sunmaktadır.

Çalışmada; konaklama sektöründeki işletme ve çalışan sayıları gelişimsel durumunun ne olduğu ve coğrafi bölgelere göre nasıl bir dağılım gösterdiği; Türkiye konaklama sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin ve buralardaki istihdamın mülkiyet, sahiplik ve işletme büyüklükleri (ölçekleri) bazında nasıl bir değişim gösterdiği; sektördeki sigortalı istihdamın yıllara göre gelişimi, cinsiyet ve günlük ortalama kazanç dağılımının nasıl bir değişim gösterdiği; sektörel büyüme ve istihdam artışına paralel olarak iş kazaları verilerinde yıllara göre nasıl bir eğilim görüldüğü sorularına yanıtlar aranmıştır.

Çalışma ile sadece mevcut durumu tanımlamakla kalmayıp, sektör paydaşları ve hatta politikacılar için veriye dayalı önemli bir referans kaynağı sunmayı ve konaklama alanındaki veri odaklı analiz boşluğunu doldurmayı hedeflemektedir.

Kavramsal Çerçeve

Konaklama Sektörü ve Genel Özellikleri

Konaklama sektörü, evleri dışında geçici olarak seyahat eden bireylerin barınma, yeme-içme, eğlenme ve dinlenme gereksinimlerini ticari amaçlarla en uygun ortamda karşılayan; otel, motel, tatil köyü, hostel ve kamping gibi işletmelerin oluşturduğu geniş bir hizmet alanıdır (Okuyucu ve Akgiş, 2013:2). Göktepe (2019) ise konaklama sektörünü, turizm endüstrisinin birincil alt sektörlerinden biri olup seyahat eden bireylerin geceleme, yeme-içme, eğlence ve diğer sosyal ihtiyaçlarını karşılayan ticari işletmelerin oluşturduğu bir bütün şeklinde tanımlamıştır.

Turizm faaliyetlerinin durağan (statik) kısmını temsil eden konaklama işletmeleri, seyahat edenlere sundukları güvenli barınma olanağının yanı sıra konfor, eğlenme ve çeşitli sosyal ihtiyaçların giderilmesi gibi tamamlayıcı hizmetleri de belli kurallar ve standartlar çerçevesinde sunarlar (Habil, 2015:3; Okuyucu ve

Akğış, 2013). Konaklama hizmetleri soyut özellik taşırlar ve hizmet üretimi ile tüketimi eş zamanlıdır (Ala ve Kahraman, 2023).

Sektörün en temel yapısal özelliği, üretim sürecinin büyük oranda insan gücüne dayalı, yani emek-yoğun bir nitelik taşımasıdır (Dinçer ve Dinçer, 1998). Otomasyon teknolojilerindeki gelişmelere rağmen, konukların kendilerine hizmet edilmesinden duydukları psikolojik tatmin ihtiyacı, insan gücünün sektördeki hayati önemini korumasına neden olmaktadır (Akoğlan, 1996:16). Konaklama hizmetlerinin bir diğer ayırt edici özelliği ise stoklanamaz (dayanıksız) olmasıdır; sunulan hizmet zaman odaklıdır ve o gün satılmayan bir otel yatağı telafisi mümkün olmayan bir gelir kaybı anlamına gelir (Dinçer ve Dinçer, 1998). Bu yapı, işletmeleri ekonomik dalgalanmalara ve krizlere karşı son derece hassas kılmaktadır (Akpulat, 2020:173).

Konaklama sektörünün kapsamı oldukça geniştir. Bireylerin seyahat amaçları, seyahat şekilleri, işletmeden beklentileri, sosyoekonomik düzeyleri ve kişisel istekleri son derece farklı olduğu için konaklama işletmelerinin de farklılaşmasına sebep olmuştur (T.C. MEB, 2011) Bu doğrultuda otel, motel, pansiyon, tatil köyü, hostel ve kamping gibi farklı konaklama işletmeleri hizmet vermektedir (Ceylan ve Yakut, 2021). Sektörün bu çeşitliliği, farklı turist profillerine uygun hizmet sunulmasını sağlamaktadır

Konaklama Sektöründe İşletme Yapısı ve Faaliyet Özellikleri

Turizm endüstrisinin önemli kısmını temsil eden konaklama işletmeleri; sundukları hizmetin türüne ve turist beklentilerine göre geniş bir sınıflandırmaya sahiptir. Konaklama işletmeleri yalnızca geceleme, konaklama ve yeme-içme hizmetleri sunmamakta; aynı zamanda toplantı ve konferanslara ev sahipliği yapma, eğlence ve rekreasyon faaliyetlerine olanak sağlama gibi işlevleri de yerine getirmektedir (Okuyucu ve Akğış, 2016). Konaklama işletmeleri genel olarak geleneksel ve tamamlayıcı konaklama işletmeleri şeklinde sınıflandırılmaktadır (Sipahi, 2020). Tamamlayıcı konaklama işletmeleri, turistlerin minimum ihtiyaçlarını karşılayacak temel eşyaların bulunduğu işletmeler olarak tanımlanmakta olup bungalov ve villalar bu gruba örnek gösterilmektedir (Yıldırğan ve Batman, 2022). Otel, motel ve pansiyon gibi işletmeler ise geleneksel konaklama türleri arasında değerlendirilmektedir (Ceylan ve Yakut, 2021).

Konaklama işletmelerinin sınıflandırılması ve nitelikleri, 1 Haziran 2019 tarihli ve 30791 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelik çerçevesinde yürütülmektedir (Resmî Gazete, 2019). Bu yapı içerisinde oteller, moteller, tatil köyleri ve pansiyonlar temel konaklama işletmeleri olarak kabul edilirken; kampingler, apart oteller, hosteller ve yüzer tesisler gibi birimler tamamlayıcı veya müşterinin kendi olanaklarını kullandığı tesisler olarak sınıflandırılmaktadır (Göktepe, 2019). Sektördeki işletme yapıları; mülkiyet durumuna göre şahıs, şirket, kamu, dernek, vakıf, sendika şeklinde, faaliyet sürelerine göre mevsimlik ve yıl boyu açık tesisler olarak, büyüklükleri bakımından mikro, küçük, orta, büyük şeklinde farklılaşmaktadır (Korkmaz, 2020; T.C. MEB, 2011). Otel işletmelerinin büyüklüklerine göre yapılan sınıflamada ana ölçüt olarak oda sayısı dikkate alınsa da bunun yanı sıra personel sayısı, yatak kapasitesi gibi kriterlerde değerlendirme içine alınabilmektedir (Kocaman, 2019). KOSGEB'e göre çalışan sayıları baz alındığında; 1-9 çalışanı olan işletmeler mikro, 10-49 arası olanlar küçük, 50-249 arası olanlar orta ve 250+ çalışanı olan işletmeler ise büyük ölçekli işletme olarak adlandırılmaktadır.

Türkiye özelinde konaklama tesisleri hukuki açıdan Belediye (mahalli idare) belgeli ve Bakanlık (Kültür ve Turizm Bakanlığı) belgeli olarak iki ana gruba ayrılmakta, bakanlık belgeli oteller ise standartlarına göre sınıflandırılmaktadır (Şahin ve Ünal, 2016:107; Kocaman, 2019). Oteller; gelişme aşamalarına göre lüks, vasat ve yan konaklama tesisi, karşıladıkları konaklama ihtiyacına göre kıyı, dağ, kaplıca-kür oteli ve tatil köyü, faaliyet sürelerine göre mevsimlik ve yıl boyunca açık otel, ulaştırma araçları ile bağlantılarına göre havaalanı oteli, istasyon oteli, liman oteli ve karayolları kavşak noktalarındaki oteller olarak sınıflandırılmaktadır (Şahin ve Ünal, 2016: 107).

Konaklama işletmeleri; kapasite, hukuki statü ve sundukları hizmet çeşitliliği bakımından ne kadar farklılaşırsa farklılaşsın, temel amaçları değişen turist profiline uygun standartlarda hizmet sunmaktır. Konaklama sektörünün yalnızca işletme sayılarıyla değil; istihdam, işgücü niteliği ve çalışma koşulları açısından da analiz edilmesini gerekli kılmaktadır.

Konaklama Sektöründe İstihdam ve İşgücü Yapısı

Konaklama sektörü, World Travel and Tourism Council (WTTC) verilerine göre dünya genelinde her dokuz kişiden birine istihdam sağlayan seyahat ve turizm endüstrisinin önemli bir bileşeni olarak öne çıkmaktadır (WTTC, 2025). Konaklama sektörü, hizmet üretiminde insan unsurunun ikame edilmesinin güç olması nedeniyle temel olarak insan emeğine dayalı (emek-yoğun) bir faaliyet yapısına sahiptir (Mzembe ve

Filimonau, 2024; Tutar vd, 2013). Sektörün yarattığı istihdam etkisi; konaklama işletmelerindeki ana faaliyetleri ve bunlara bağlı alt kolları kapsayan doğrudan istihdam, sektöre girdi sağlayan tedarikçilerdeki dolaylı istihdam ve çalışanların harcamalarıyla ekonomide oluşan uyarılmış istihdam olmak üzere üç farklı boyutta gerçekleşmektedir (Tutar vd, 2013).

İşgücü yapısının en belirgin özelliklerinden biri, turizm talebinin dönemsel dalgalanmalarına bağlı olarak ortaya çıkan mevsimlik istihdam olgusudur (Günel, 2009). Bu durum, çalışanlarda yüksek düzeyde iş güvencesizliği algısı yaratmakta ve nitelikli işgücünün sektörde kalıcılığını zorlaştırarak işgören devir hızını artırmaktadır (Çalışkan ve Özkoç, 2020). Mevsimsel dalgalanmalar çalışanlar üzerinde ciddi psikolojik etki yaratmakta ve bu psikolojik durumun çalışanların sosyal yaşantısını ve enerji düzeyini etkileyerek bunun doğrudan işten ayrılma niyeti ile pozitif yönlü bir ilişkisi olduğu saptanmıştır (Yumuşak ve Boz, 2013).

Konaklama sektöründe uzun çalışma saatleri, düşük ücret düzeyi ve yoğun iş temposu çalışan memnuniyetini olumsuz etkileyen temel çalışma koşulları arasında gösterilmektedir (Giousmpasoglou,2024). Özellikle yoğun iş temposu ve düzensiz çalışma saatleri, çalışanların iş-yaşam dengesi kurmasını zorlaştırmakta ve çalışan memnuniyetini azaltmaktadır (McNamara vd., 2011). Bu çalışma koşulları da aynı mevsimsellik gibi, sektörde işgören devir hızının yüksek olmasına neden olan başlıca faktörler arasında değerlendirilmektedir ve bu durum konaklama işletmelerinde hizmet kalitesinin sürdürülebilirliğini zorlaştırmakla birlikte nitelikli işgücünün sektörde kalıcılığını azaltmaktadır. (Giousmpasoglou,2024; Çalışkan ve Özkoç, 2020). Bunun yanında, konaklama sektöründe çalışanların müşteri memnuniyetini sağlamak amacıyla sürekli olumlu duygu göstermek zorunda kalmaları, duygusal emek düzeyini artıran önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Yüksek düzeyde duygusal emek ve yoğun müşteri etkileşimi, çalışanlarda tükenmişlik, stres ve işe yabancılaşma gibi olumsuz sonuçlara yol açabilmektedir (Üngüren vd.,2025). Sektördeki ağır çalışma koşulları ve yüksek işgören devri, konaklama işletmelerinin nitelikli işgücünü çekmesini ve elde tutmasını zorlaştıran temel sorunlar arasında gösterilmektedir (Akpulat, 2020). Bu durum, hizmet kalitesinin sürdürülebilirliği açısından insan kaynağı yönetimini konaklama işletmeleri için stratejik bir unsur haline getirmektedir (Üngüren ve Çevirgen, 2016; Özdipçiner ve Kalınkara, 2005).

Konaklama sektörü, kadın istihdamının yoğun olduğu hizmet alanlarından biri olmakla birlikte, kadın çalışanların daha çok düşük ücretli ve alt kademe pozisyonlarda yoğunlaştığı belirtilmektedir. Buna karşın üst düzey yönetim pozisyonlarında erkek çalışanların daha fazla temsil edildiği ve sektörde cinsiyete dayalı mesleki ayrışmanın devam ettiği ifade edilmektedir (International Labour Organization-ILO, 2013). Konaklama sektöründe işgücü yapısı yalnızca demografik özellikler açısından değil, değişen işletmecilik anlayışları ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda da dönüşüm göstermektedir. Son yıllarda dijitalleşme, otomasyon sistemleri ve yapay zekâ uygulamaları konaklama işletmelerindeki iş süreçlerini dönüştürmeye başlamış; özellikle rezervasyon, müşteri ilişkileri ve operasyon yönetimi alanlarında teknoloji kullanımı yaygınlaşmıştır (Nikopoulou vd., 2023; Giousmpasoglou, 2024). Teknolojik dönüşümün operasyonel verimliliği artırdığı belirtilmekle birlikte, otomasyon ve yapay zekâ uygulamalarının bazı mesleklerin yapısını değiştirdiği ve çalışanlardan yeni dijital beceriler talep ettiği ifade edilmektedir (Ivanov, 2020). Bu nedenle konaklama sektöründe dijital yetkinlikler, çalışanların istihdam edilebilirliği açısından giderek daha önemli hale gelmektedir.

Konaklama Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği

Konaklama sektörü, emek-yoğun yapısı ve kesintisiz hizmet üretimi nedeniyle iş sağlığı ve güvenliği açısından çeşitli riskleri bünyesinde barındırmaktadır. Konaklama işletmelerinde çalışanlar; uzun çalışma saatleri, vardiyalı çalışma sistemi, yoğun iş temposu ve sürekli müşteri etkileşimi gibi nedenlerle hem fiziksel hem de psikososyal risklere maruz kalabilmektedir (Üngüren ve Koç, 2016). Amerikan İş Sağlığı ve Güvenliği İdaresi (OSHA) tarafından yayımlanan rehberlerde, işyerlerinde kayma, takılma ve düşmelerin önemli iş kazası nedenleri arasında yer aldığı; ıslak zeminler, düzensiz çalışma alanları ve yetersiz dikkat gibi faktörlerin bu riskleri artırdığı belirtilmektedir (OSHA, 2018).

Otel işletmeleri gibi müşteri memnuniyeti odaklı bir sektörde iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları, çalışanları fiziksel tehlikelerin yanı sıra işe bağlılığı ve verimliliği tehdit eden psikososyal risklerden koruyarak hizmet kalitesinin sürdürülebilirliğini sağlamaktadır. Güvenli çalışma ortamlarının oluşturulması ve termal konfor ile aydınlatma gibi ortam şartlarının iyileştirilmesi, çalışanların iş motivasyonu, iş tatmini ve performansı üzerinde doğrudan olumlu etkiler yaratarak örgütsel bağlılığı güçlendirmektedir (Yamurluklu, 2016). Bununla birlikte, yoğun çalışma temposu ve vardiyalı çalışma sistemi, çalışanların fiziksel yorgunluk ve stres düzeylerini artırabilmektedir. Özellikle uzun çalışma saatlerinin çalışanların tükenmişlik düzeyi ve işten ayrılma niyeti ile ilişkilendirilmiştir (Üngüren vd., 2025). İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının yetersiz

olması, yalnızca çalışan sağlığını değil aynı zamanda işletmenin hizmet kalitesini ve kurumsal itibarını da olumsuz etkileyebilmektedir.

Konaklama sektöründe mevsimlik ve geçici çalışma biçimlerinin yaygın olması, iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının sürdürülebilirliğini zorlaştıran unsurlar arasında değerlendirilmektedir. Özellikle personel değişim hızının yüksek olduğu işletmelerde çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerine yeterli düzeyde katılım sağlayamaması, iş kazası riskini artırabilmektedir (Günel, 2009; Üngüren ve Çevirgen, 2016). Konaklama işletmelerinin büyüklüğü ve organizasyon yapısı da iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının etkinliği üzerinde belirleyici olabilmektedir. Özellikle büyük ölçekli otel işletmelerinde çalışan sayısının ve operasyonel süreçlerin artması, iş kazası risklerinin daha sistematik şekilde yönetilmesini gerekli kılmaktadır (Mills ve Lin, 2001). Buna karşın küçük ve orta ölçekli işletmelerde iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına ayrılan bütçe ve uzman desteğinin sınırlı olması, risk yönetimi süreçlerini zorlaştırabilmektedir (Gökbayrak, 2002). Ayrıca yoğun iş temposu, vardiyalı çalışma sistemi ve personel devir hızının yüksek olması, çalışanların iş kazaları ve meslek hastalıklarına maruz kalma olasılığını artırabilmektedir (Üngüren ve Koç, 2016; Günel, 2009). Genel olarak değerlendirildiğinde konaklama sektöründe iş sağlığı ve güvenliği, yalnızca yasal bir zorunluluk değil, aynı zamanda hizmet kalitesini ve çalışan verimliliğini doğrudan etkileyen stratejik bir yönetim alanıdır. Bu nedenle sektörde güvenli çalışma ortamlarının oluşturulması, risklerin sistematik olarak yönetilmesi ve çalışanların sürekli olarak bilinçlendirilmesi, sürdürülebilir işletmecilik açısından kritik bir öneme sahiptir.

Konaklama Sektöründe Sosyal Güvenlik Kurumu Verilerinin Önemi

Türkiye’de konaklama sektöründe işgücü profilinin doğru şekilde analiz edilebilmesi için resmi ve düzenli veri kaynaklarının kullanılması büyük önem taşımaktadır. Bu noktada Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) verileri, yalnızca kayıtlı çalışan sayılarını ortaya koyan istatistikler değil; aynı zamanda sektörün yapısal dönüşümünü analiz etmeye imkân veren stratejik bir veri kaynağı niteliği taşımaktadır. Özellikle işyeri sayıları, çalışanların yaş, cinsiyet ve sigortalılık durumları, günlük kazançları, iş kazaları, meslek hastalıkları ve işten ayrılış hareketleri gibi bilgiler aracılığıyla sektörün işgücü profili çok boyutlu biçimde değerlendirilebilmektedir.

Konaklama sektörü, yüksek işgücü yoğunluğu ve personel devir hızıyla karakterize edilen, Türkiye ekonomisi için kritik öneme sahip bir alandır (Bulut, 2022). Bu sektörde Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) verileri, iş sağlığı ve güvenliği (İSG) süreçlerinin izlenmesi ve geliştirilmesi için temel teşkil eder (Üngüren ve Koç, 2016). SGK tarafından yayınlanan istatistik yıllıkları, konaklama tesislerinde meydana gelen iş kazalarının, geçici iş göremezlik sürelerinin ve sektörel risklerin analiz edilmesine olanak tanır (Koçali, 2021). Özellikle kadın çalışanların yoğun olduğu kat hizmetleri ve yiyecek-içecek gibi departmanlarda yaşanan kazaların takibi, bu veriler sayesinde yapılarak proaktif önleyici faaliyetlerin planlanmasına yardımcı olur (Özdemir ve Kayabaşı, 2025).

SGK verilerinin bir diğer önemli işlevi, meslek hastalıklarının hangi sektörde ve hangi sınıfta olduğunu istatistiksel olarak vermesidir. Konaklama sektöründe (otel, tatil köyü vb.) çalışanlar, yoğun fiziksel aktivite, uzun süre ayakta kalma, kimyasal temizlik malzemelerine maruz kalma ve psikososyal stres gibi nedenlerle çeşitli meslek hastalıkları riski altındadır (İlhan vd.,2017). Bunlara bağlı olarak çeşitli kas-iskelet hastalıkları, deri hastalıkları, solunum sistemi hastalıkları gibi mesleki hastalıklarına yakalanabilmektedirler (Tüysüz vd., 2025; Tekin, 2021).

Yöntem

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden belge/doküman incelemesi ve literatür tarama tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada Türkiye’de konaklama sektörünün profilinin ortaya konulması amacıyla Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından yayımlanan resmi istatistik verilerinden yararlanılmıştır. Çalışma kapsamında SGK’nın istatistik yıllıkları incelenmiş; konaklama faaliyetleri alanına ilişkin işyeri ve çalışan sayıları, mülkiyet durumu, faaliyet süreleri, yaşanan iş kazaları, meslek hastalıkları, ücret düzeyleri göstergelerine ait veriler değerlendirilmiştir.

Araştırmanın örneklem dönemini 2010, 2012, 2016, 2020 ve 2024 yılları oluşturmaktadır. Bu yılların seçilmesinde, söz konusu dönemlere ilişkin verilerin sektörün uzun dönemli değişim eğilimlerinin karşılaştırmalı olarak incelenebilmesine daha uygun ve detaylı verileri barındırıyor olması önemli rol oynamış olmalıdır. Bu sayede konaklama sektörüne yönelik gelişim ve değişimlerin periyodik olarak incelenmesinin daha sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir. Elde edilen veriler tablolar halinde düzenlenmiş ve betimsel analiz yöntemi kullanılarak yorumlanmıştır. Betimsel analiz kapsamında veriler; oran, frekans ve

değişim düzeyleri açısından değerlendirilmiş, konaklama sektörü yapısının yıllar içerisindeki dönüşümü ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, Sosyal Güvenlik Kurumu İstatistik Yıllıklarından, işyeri ve çalışan boyutları kapsamında seçilmiş veriler, araştırma soruları doğrultusunda işlenmiş, tablolatırılmış, analiz ve değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Tablo 1 incelendiğinde, 2010–2024 döneminde konaklama işletmelerinin sayısında Türkiye genelinde belirgin bir artış olduğu görülmektedir. Toplam işletme sayısı 2010 yılında 11.139 iken 2024 yılında 25.000'e yükselmiş ve bu da yaklaşık %124'lük bir artışa karşılık gelmektedir. Bu durum, konaklama sektöründeki kapasitenin ve bu sektöre yapılan yatırımların arttığını gösterebilir.

Bölgesel olarak konaklama işletmelerinin dağılımına baktığımızda Marmara Bölgesi; 2010-2024 yılları arasında sayısal olarak en fazla işletmeye sahip olan bölgedir. İşletme sayısı 2.958'den 8.303'e yükselmiş ve %181 ile en yüksek artış oranını göstermiştir. Bu da Marmara bölgesinin turistik bir bölge olmasıyla örtüşmektedir. Ayrıca toplam içindeki payının %26,56'dan %33,21'e çıkması, bölgenin sektördeki ağırlığının arttığını ortaya koymaktadır. Bu durum, özellikle şehir turizmi, iş turizmi ve ulaşım avantajları ile açıklanabilir. Ege Bölgesi, 2010'da %26,43 pay ile Marmara'ya yakın bir seviyede iken 2024'te %22,89'a gerilemiştir. İşletme sayısı artmasına rağmen (%94 artış), toplam içindeki payının düşmesi, diğer bölgelerde daha hızlı büyüme yaşandığını göstermektedir.

Tablo 1. Konaklama Hizmetleri Kapsamındaki İşletme Sayıları ve Bölgesel Dağılımı

Bölgeler	Frekans	2010	2012	2016	2020	2024	Değişim% (2010- 2024)
Marmara	n	2,958	3,908	5,132	6,018	8,303	181
	%	26.56	27.76	29.66	30.60	33.21	—
Ege	n	2,944	3,539	4,069	4,583	5,723	94
	%	26.43	25.14	23.51	23.30	22.89	—
Akdeniz	n	2,402	2,823	3,086	3,702	4,423	84
	%	21.56	20.06	17.83	18.82	17.69	—
İç Anadolu	n	1,089	1,582	2,089	2,255	2,707	149
	%	9.78	11.24	12.07	11.47	10.83	—
Karadeniz	n	1,073	1,385	1,905	1,968	2,376	121
	%	9.63	9.84	11.01	10.01	9.50	—
Doğu Anadolu	n	378	456	601	671	810	114
	%	3.39	3.24	3.47	3.41	3.24	—
Güney Doğu Anadolu	n	295	383	422	470	658	123
	%	2.65	2.72	2.44	2.39	2.63	—
Konaklama Sektörü Toplamı	n	11,139	14,076	17,304	19,667	25,000	124
Türkiye – Tüm Sektörler Toplamı	N	1,325,749	1,538,006	1,749,240	1,960,911	2,241,896	69
Konaklama Hizmetlerinin Tüm Sektörlere Oranı	%	4,71	5,26	6,26	5,46	6,62	—

Akdeniz Bölgesi de benzer şekilde artış göstermiştir (%84), ancak payı %21,56'dan %17,69'a gerilemiştir. Bu durum, bilinen turizm bölgelerinin büyümeye devam ettiğini fakat ülke genelindeki genişlemenin daha hızlı olduğunu göstermektedir. İç Anadolu Bölgesi, %149'luk artış ile dikkat çekmektedir. Payı 2016'ya kadar artmış, sonrasında hafif gerilemiştir. Bu durum, 2016 sonrasında bölgede konaklama yatırımlarının arttığını ancak diğer bölgelerin daha hızlı büyüdüğünü göstermektedir. Karadeniz Bölgesi, %121 artış göstermesine

rağmen toplam içindeki payı nispeten sabit kalmış ve hatta hafif düşüş eğilimi göstermiştir. Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri, düşük başlangıç seviyelerine rağmen sırasıyla %114 ve %123 artış oranlarıyla büyüme göstermiştir. Ancak toplam içindeki paylarının düşük kalması, bu bölgelerde konaklama yatırımlarının halen sınırlı düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 2 incelendiğinde, 2010–2024 döneminde konaklama hizmetleri sektöründe istihdamın hem mutlak sayı hem de toplam istihdam içindeki pay açısından belirgin biçimde arttığı görülmektedir. 2010 yılında 136.506 olan çalışan sayısı, 2024 yılında 312.509'a yükselmiş ve %129 oranında artış göstermiştir. Aynı dönemde Türkiye genel istihdamı %66 artarken, konaklama sektörünün toplam istihdam içindeki payı %1,36'dan %1,88'e yükselmiştir. Bu durum, sektörün istihdam yaratma kapasitesinin genel ekonomiye kıyasla daha hızlı büyüdüğünü ortaya koymaktadır.

Bölgesel dağılım açısından değerlendirildiğinde, en yüksek istihdamın tüm yıllarda Akdeniz Bölgesi'nde yoğunlaştığı görülmektedir. Ancak bölgenin toplam içindeki payı 2010'da %38,67 iken 2024'te %31,04'e gerilemiştir. Buna karşın Marmara Bölgesi, çalışan sayısını önemli ölçüde artırarak 89.756'ya ulaşmış ve %146'luk artış oranı ile dikkat çekmektedir. Ege Bölgesi de istikrarlı bir artış sergilemiş, ancak toplam payı dönem boyunca büyük değişim göstermemiştir.

Tablo 2. Konaklama İşletmelerinde Çalışan Sayıları ve Bölgesel Dağılımı

Bölgeler	Frekans	2010	2012	2016	2020	2024	Değişim% (2010-2024)
Marmara	n	36,488	50,640	56,572	64,302	89,756	
	%	26.73	28.07	29.44	26.67	28.72	146
Ege	n	21,317	29,007	31,541	40,413	49,548	-
	%	15.62	16.08	16.41	16.76	15.85	132
Akdeniz	n	52,791	63,992	60,295	77,104	97,006	-
	%	38.67	35.47	31.37	31.98	31.04	84
İç Anadolu	n	12,121	17,235	21,214	25,724	34,403	-
	%	8.88	9.55	11.04	10.67	11.01	184
Karadeniz	n	7,441	10,948	13,536	18,598	21,892	-
	%	5.45	6.07	7.04	7.71	7.01	194
Doğu Anadolu	n	3,194	4,255	4,690	8,269	10,349	-
	%	2.34	2.36	2.44	3.43	3.31	224
Güney Doğu Anadolu	n	3,154	4,316	4,328	6,721	9,555	-
	%	2.31	2.39	2.25	2.79	3.06	203
Konaklama Sektörü	n	136,506	180,393	192,176	241,131	312,509	129
Toplamı							
Tüm Sektörler Toplamı	N	10,030,810	11,939,620	13,775,188	15,203,423	16,602,868	66
Konaklama Hizmetlerinin Tüm Sektörler İçindeki Payı	%	1.36%	1.51%	1.40%	1.59%	1.88%	—

İç Anadolu, Karadeniz, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde ise görece daha düşük başlangıç seviyelerine rağmen yüksek artış oranları gözlemlenmiştir. Özellikle Doğu Anadolu (%224) ve Güneydoğu Anadolu (%203) bölgeleri, oransal olarak en hızlı büyüyen bölgeler olmuştur. Bu durum, konaklama sektörünün zamanla daha geniş bir coğrafi dağılım göstermeye başladığını ve turizm faaliyetlerinin ülke geneline yayılma eğiliminde olduğunu düşündürmektedir.

Tablo 3'e bakıldığında, 2010–2024 döneminde konaklama hizmetleri sektöründe meydana gelen iş kazalarının sayısında diğer sektörler ortalamasına göre çok yüksek oranlı bir artış olduğu görülmektedir. Konaklama hizmetleri sektöründe 2010 yılında 734 olan iş kazası sayısı, 2024 yılında 36.762'ye yükselmiş ve 50 kat artış göstermiştir. Aynı dönemde tüm sektörlerdeki iş kazası sayısı yaklaşık 12 kat ile sınırlı kalmıştır.

Sektörde yaşanan iş kazalarının değerlendirilmesinde yalnızca mutlak sayıların incelenmesi yeterli değildir. Sektördeki çalışan sayısındaki artış dikkate alınarak çalışan başına düşen iş kazası oranlarının da değerlendirilmesi gerekmektedir. Tablo 2 ve Tablo 3'te yer alan verilerle birlikte yapılan hesaplamalara göre 2010 yılında 1000 çalışan başına düşen iş kazası sayısı 5,38 iken, bu oran 2012 yılında 4,96'ya gerilemiş;

ancak 2016 yılında 28,08'e, 2020 yılında 29,04'e ve 2024 yılında ise 117,63'e yükselmiştir. Özellikle 2016 sonrası dönemde iş kazası oranlarında dikkat çekici bir artış yaşandığı görülmektedir.

Bu artışta, 2012 yılında yürürlüğe giren 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile iş kazası bildirim süreçlerinin daha kapsamlı hale gelmesi ve kayıt sistemlerinin gelişmesi, önemli bir etken olarak görülebilir. Çünkü kanun, tüm işyerlerini kapsamakla birlikte, uygulama süreci kademeli olarak gerçekleştirilmiştir. Özellikle 50'den az çalışanı olan tehlikeli ve çok tehlikeli işyerleri için yükümlülüklerin 2014 yılında, az tehlikeli sınıfta yer alan küçük işletmeler için ise daha sonraki yıllarda yürürlüğe girmesi, sistemin aşamalı olarak genişlediğini göstermektedir (İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, 2012). Bu kademeli geçiş süreci, özellikle 2016 yılı sonrasında iş kazası verilerinde gözlenen artışın önemli bir açıklayıcısıdır. Ancak, konaklama sektöründe yaşanan iş kazalarındaki artışın yalnızca artan sektörel büyüme veya 2012 yılında yürürlüğe giren 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile getirilen düzenlemeler ile açıklanamayacağı, konuya ilişkin detaylı bir çalışma yapılması gerektiği hususu da dikkate alınmalıdır.

Bununla birlikte, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından yayımlanan 2017/11 sayılı Genelge, iş kazalarının bildirim süreçlerini daha sistematik ve kapsamlı hale getirmiştir (SGK, 2017). Bu genelge ile iş kazası bildirimine ilişkin usuller netleştirilmiş, sağlık hizmet sunucularının elektronik sistemler üzerinden yaptığı bildirimler de resmi bildirim kapsamında değerlendirilmiş ve bildirim yapılmaması durumunda uygulanacak idari yaptırımlar açık şekilde düzenlenmiştir. Böylece, daha önce kayıt altına alınmayan veya eksik bildirilen birçok iş kazasının sisteme dahil edilmesi sağlanmıştır. Ayrıca, sağlık kuruluşları üzerinden yapılan provizyon ve rapor kayıtlarının da iş kazası bildirimine yerine sayılması, kayıt dışı kazaların azalmasına ve istatistiklerin daha gerçekçi hale gelmesine katkı sağlamıştır.

Tablo 3. Konaklama İşletmelerinde İş Kazalarının Sayısal Dağılımı

İş Kazaları	Frekans	2010	2012	2016	2020	2024	Değişim % (2010-2024)
Konaklama Hizmetleri Toplamı	n	734	894	5.397	7.002	36.762	5.008
Tüm Sektörler Toplamı	N	62.903	74.871	286.068	384.262	733.646	1.166
Konaklama Hizmetlerinin Tüm Sektörlere Oranı	%	1,16	1,19	1,88	1,82	5,01	—

Tablo 4 incelendiğinde, 2010–2024 döneminde konaklama faaliyetleri kapsamında işletme sayılarının çalışan sayılarına göre dağılımında belirgin bir mikro işletme ağırlığı olduğu görülmektedir. Tüm yıllar boyunca mikro ölçekli işletmeler (0–9 çalışan), sektörde açık ara en yüksek paya sahiptir. 2010 yılında %78,28 olan bu oran, 2024 yılında %80,60'a yükselmiştir. Bu durum, konaklama sektörünün büyük ölçüde küçük ölçekli ve düşük çalışan sayısına sahip işletmelerden oluşan bir yapıyı sürdürdüğünü göstermektedir.

Tablo 4. Konaklama İşletme Sayılarının, Çalışan Sayılarına Göre Dağılımı

Yıl	Çalışan Sayısı	Konaklama İş Yeri Sayısı	Konaklama Sektörü Payı (%)	Tüm Sektörlerde İş Yeri Sayısı	Tüm Sektörler İçinde Konaklama Sektörü (%)
2010	Mikro	8,720	78.28	1,136,803	0.77
	Küçük	1,925	17.28	163,600	1.88
	Orta	439	3.94	22,267	1.97
	Büyük	55	0.49	3,079	1.79
2012	Mikro	10,837	76.99	1,310,135	0.83
	Küçük	2,581	18.34	197,785	1.30
	Orta	583	4.14	26,484	2.20
	Büyük	75	0.53	3,602	2.08
2016	Mikro	13,793	79.71	1,504,779	0.92
	Küçük	2,795	16.15	209,282	1.34
	Orta	657	3.80	30,652	2.14
	Büyük	59	0.34	4,527	1.30
2020	Mikro	15,656	79.61	1,707,509	0.92
	Küçük	3,103	15.78	214,654	1.45
	Orta	790	4.02	33,108	2.39
	Büyük	118	0.60	5,640	2.09
2024	Mikro	20,151	80.60	1,966,768	1.02
	Küçük	3,676	14.70	233,242	1.58

Yıl	Çalışan Sayı Durumu	Konaklama İş Yeri Sayısı	Konaklama Sektörü Payı (%)	Tüm Sektörlerde İş Yeri Sayısı	Tüm Sektörler İçinde Konaklama Sektörü (%)
	Orta	997	3.99	35,980	2.77
	Büyük	176	0.70	5,906	2.98

*Mikro (0-9), Küçük (10-49), Orta (50-249), Büyük (250+) çalışan olarak ele alınmıştır.

Küçük ölçekli işletmelerin (10–49 çalışan) oranı ise dönem boyunca kademeli olarak azalma eğilimi göstermiştir. 2010 yılında %17,28 olan pay, 2024 yılında %14,70'e gerilemiştir. Bu düşüş, bazı küçük işletmelerin ya mikro ölçeğe kaydığı ya da sektördeki büyüme dinamiklerinin mikro işletmeler lehine geliştiği şeklinde yorumlanabilir.

Orta büyüklükteki işletmelerin (50–249 çalışan) oranı genel olarak sınırlı değişim göstermiş ve yaklaşık %3,8–4 bandında seyretmiştir. Bu durum, sektörün orta ölçekli işletmeler açısından genişleme kapasitesinin sınırlı kaldığını düşündürmektedir. Büyük ölçekli işletmelerin (250+ çalışan) payı ise oldukça düşük olmakla birlikte, 2016 yılı sonrasında artış eğilimi göstermiştir. 2010 yılında %0,49 olan oran, 2024 yılında %0,70'e yükselmiştir. Bu artış, sektörde kurumsallaşma ve büyük ölçekli yatırımların sınırlı da olsa arttığına işaret etmektedir.

Konaklama sektörünün tüm sektörler içindeki oranlarına bakıldığında, özellikle mikro işletmelerde artış dikkat çekmektedir (2010: %0,77 → 2024: %1,02). Benzer şekilde küçük, orta ve büyük ölçekli işletmelerin tüm sektörler içindeki oranlarında da artış gözlemlenmektedir. Bu durum, konaklama sektörünün genel ekonomi içindeki yerinin giderek güçlendiğini göstermektedir.

Tablo 5 incelendiğinde, Türkiye'de konaklama faaliyetleri kapsamında faaliyet gösteren işletmelerin büyük çoğunluğunun daimî nitelikte olduğu görülmektedir. 2010 yılında daimî işletmelerin oranı %96,15 iken, bu oran yıllar içerisinde düzenli biçimde artarak 2024 yılında %99,22 seviyesine ulaşmıştır. Buna karşılık geçici işletmelerin oranı aynı dönemde %3,85'ten %0,78'e gerilemiştir. Bu durum, sektörde faaliyetlerin giderek daha sürekli ve kurumsal bir yapıya dönüştüğünü göstermektedir.

Konaklama iş yeri sayılarındaki değişim incelendiğinde, toplam işletme sayısının 2010 yılında 11.139 iken 2024 yılında 25.000'e yükseldiği görülmektedir. Buna göre sektör genelinde toplam iş yeri sayısında yaklaşık %124,4 oranında artış gerçekleşmiştir. Özellikle daimî işletme sayısındaki artış dikkat çekicidir. 2010 yılında 10.710 olan daimî iş yeri sayısı 2024 yılında 24.804'e yükselmiş ve yaklaşık %131,6 oranında büyüme göstermiştir. Bu artış, konaklama sektöründe yatırım eğiliminin sürdüğünü ve işletmelerin daha uzun vadeli faaliyet göstermeye yöneldiğini ortaya koymaktadır.

Geçici işletmeler açısından ise ters yönlü bir eğilim söz konusudur. 2010 yılında 429 olan geçici iş yeri sayısı 2024 yılında 196'ya düşmüş ve yaklaşık %54,3 oranında azalmıştır. Bu durum, sezonluk veya kısa süreli faaliyet gösteren işletmelerin zaman içerisinde azaldığını, sektörün daha profesyonel ve sürekli hizmet veren işletmeler etrafında şekillendiğini düşündürmektedir.

Tablo 5. Konaklama İşletmelerinin Faaliyet Sürelerine Göre Dağılımı

Yıl	Tür	Konaklama Sektörü İş Yeri Sayısı	Oran (%)	Tüm Sektörler İş Yeri Sayısı	Tüm Sektörler İçinde Konaklama Sektörü (%)	Değişim% 2010 – 2024
2010	Daimî	10,710	96.15	1,147,632	0.93	-
	Geçici	429	3.85	178,117	0.24	-
	Toplam	11,139	100	1,325,749	-	-
2012	Daimî	13,681	97.19	1,341,822	1.02	-
	Geçici	395	2.81	196,184	0.20	-
	Toplam	14,076	100	1,538,006	-	-
2016	Daimî	16,987	98.17	1,541,977	1.10	-
	Geçici	317	1.83	207,263	0.15	-
	Toplam	17,304	100	1,749,240	-	-
2020	Daimî	19,465	98.97	1,801,666	1.08	-
	Geçici	202	1.03	159,245	0.13	-
	Toplam	19,667	100	1,960,911	-	-
2024	Daimî	24,804	99.22	2,056,440	1.21	131.6
	Geçici	196	0.78	185,456	0.11	-54.3

Yıl	Tür	Konaklama Sektörü İş Yeri Sayısı	Oran (%)	Tüm Sektörler İş Yeri Sayısı	Tüm Sektörler İçinde Konaklama Sektörü (%)	Değişim% 2010 – 2024
	Toplam	25,000	100	2,241,896	-	124.4

Konaklama sektörünün tüm sektörler içerisindeki payına bakıldığında da benzer bir gelişim görülmektedir. Daimî konaklama işletmelerinin tüm sektörler içindeki payı 2010 yılında %0,93 iken 2024 yılında %1,21'e yükselmiştir. Buna karşılık geçici işletmelerin payı %0,24'ten %0,11'e gerilemiştir. Bu bulgular, konaklama sektörünün Türkiye ekonomisi içerisindeki ağırlığının arttığını ve istikrarlı bir yapıya kavuştuğunu göstermektedir.

Özellikle 2020 sonrası dönemde daimî işletme oranındaki yükselişin devam etmesi, pandemi sonrası turizm sektöründe yeniden yapılanma ve kurumsallaşma eğilimlerinin güçlendiğine işaret etmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde, konaklama sektöründe faaliyetlerin geçici yapıdan uzaklaşıp daha sürdürülebilir ve sürekli işletme modeline yöneldiği söylenebilir.

Tablo 6 incelendiğinde, Türkiye'de konaklama faaliyetleri kapsamında faaliyet gösteren işletmelerin büyük çoğunluğunun özel sektör mülkiyetinde olduğu görülmektedir. 2010 yılında özel sektör işletmelerinin oranı %98,73 iken, 2024 yılında %98,09 olarak gerçekleşmiştir. Buna karşılık kamuya ait işletmelerin oranı oldukça düşük seviyelerde kalmış ve yıllar itibarıyla %1-4 bandında seyretmiştir. Özel sektördeki yüzdesel değişim pek fark göstermese de iş yeri sayıları açısından değerlendirildiğinde, özel sektörün konaklama sektöründeki belirleyici rolü açık biçimde görülmektedir. 2010 yılında 10.998 olan özel sektör konaklama iş yeri sayısı, 2024 yılında 24.523'e yükselmiştir. Böylece özel sektör işletme sayısında 2010-2024 döneminde yaklaşık %123 oranında artış meydana gelmiştir. Bu durum, turizm ve konaklama sektöründeki yatırımların büyük ölçüde özel girişimler tarafından gerçekleştirildiğini göstermektedir.

Kamu işletmeleri açısından ise daha sınırlı ancak dikkat çekici bir artış söz konusudur. 2010 yılında 141 olan kamuya ait konaklama işletmesi sayısı, 2024 yılında 477'ye yükselmiştir. Böylece kamu işletmelerinde yaklaşık %238,3 oranında artış gerçekleşmiştir. Ancak toplam sektör içerisindeki payı düşük kaldığından, bu artış sektör yapısını önemli ölçüde değiştirmemiştir.

Tablo 6. Konaklama İşletmelerinin Mülkiyet Durumlarına Göre Dağılımı

Yıl	Tür	İş Yeri Sayısı	Oran (%)	Tüm Sektörler İş Yeri Sayısı	Tüm Sektörlere içinde Konaklama Sektörü (%)	Değişim% (2010-2024)
2010	Kamu	141	1.27	37,056	0.38	-
	Özel	10,998	98.73	1,288,693	0.85	-
	Toplam	11,139	100	1,325,749	-	-
2012	Kamu	169	1.22	38,982	0.43	-
	Özel	13,907	98.78	1,499,024	0.93	-
	Toplam	14,076	100	1,538,006	-	-
2016	Kamu	625	3.61	44,177	1.41	-
	Özel	16,679	96.39	1,705,063	0.98	-
	Toplam	17,304	100	1,749,240	-	-
2020	Kamu	445	2.26	45,173	0.99	-
	Özel	19,222	97.74	1,915,738	1.00	-
	Toplam	19,667	100	1,960,911	-	-
2024	Kamu	477	1.91	44,442	1.07	238.3
	Özel	24,523	98.09	2,197,454	1.12	123.0
	Toplam	25,000	100	2,241,896	-	124.4

Yıllar itibarıyla kamu işletmelerinin oranında dalgalanma olduğu görülmektedir. Özellikle 2016 yılında kamu işletmelerinin oranı %3,61 ile en yüksek seviyeye ulaşmıştır. Bu artışta kamu kurumlarına bağlı sosyal tesisler, uygulama otelleri veya kamu destekli turizm yatırımlarının etkili olmuş olabileceği değerlendirilebilir. Ancak sonraki yıllarda bu oranın yeniden düşüş gösterdiği görülmektedir.

Konaklama sektörünün tüm sektörler içerisindeki payı incelendiğinde, özel sektör konaklama işletmelerinin tüm özel sektör işletmeleri içerisindeki payının 2010 yılında %0,85 iken 2024 yılında %1,12'ye yükseldiği görülmektedir. Kamu konaklama işletmelerinin tüm kamu işletmeleri içerisindeki payı ise %0,38'den

%1,07'ye çıkmıştır. Bu durum, konaklama sektörünün hem kamu hem de özel sektör içerisinde büyüme gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Tablo 7 incelendiğinde, konaklama faaliyetleri kapsamında çalışanların çoğunluğunu erkek çalışanların oluşturduğu görülmektedir. Ancak yıllar itibarıyla kadın çalışan oranında dikkat çekici bir artış yaşandığı anlaşılmaktadır. 2010 yılında sektörde çalışan erkeklerin oranı %73,68 iken bu oran 2024 yılında %59,29'a gerilemiştir. Buna karşılık kadın çalışan oranı aynı dönemde %26,32'den %40,71'e yükselmiştir. Bu durum, konaklama sektöründe kadın istihdamının giderek arttığını ve cinsiyet dağılımının daha dengeli bir yapıya yöneldiğini göstermektedir.

Çalışan sayıları açısından değerlendirildiğinde, toplam istihdamın 2010 yılında 136.506 kişi iken 2024 yılında 312.509 kişiye yükseldiği görülmektedir. Böylece sektör istihdamında yaklaşık %128,9 oranında artış gerçekleşmiştir. Bu artış, turizm ve konaklama sektörünün büyümesine paralel olarak istihdam kapasitesinin de önemli ölçüde genişlediğini ortaya koymaktadır.

Erkek çalışan sayısı 2010 yılında 100.574 kişi iken 2024 yılında 185.280 kişiye yükselmiş ve yaklaşık %84,22 oranında artış göstermiştir. Kadın çalışan sayısındaki artış ise çok daha yüksek düzeyde gerçekleşmiştir. 2010 yılında 35.932 olan kadın çalışan sayısı 2024 yılında 127.229'a ulaşmış ve yaklaşık %254,1 oranında artmıştır. Kadın çalışanlardaki bu güçlü artış, sektörün kadın istihdamı açısından giderek daha önemli bir çalışma alanı haline geldiğini göstermektedir.

Tablo 7. Konaklama İşletmelerinde Çalışanların; Cinsiyet Durumlarına Göre Dağılımı

Yıl	Cinsiyet	Sektörde Çalışan Sayısı	Oran (%)	Tüm Sektörlerde Çalışan Sayısı	Tüm Sektörler İçinde Konaklama%	Değişim% (2010-2024)
2010	Erkek	100,574	73.68	7,599,143	1.32	-
	Kadın	35,932	26.32	2,431,667	1.48	-
	Toplam	136,506	100.0	10,030,810	-	-
2012	Erkek	128,408	71.18	8,957,841	1.43	-
	Kadın	51,985	28.82	2,981,779	1.74	-
	Toplam	180,393	100.0	11,939,620	-	-
2016	Erkek	129,754	67.52	9,949,970	1.30	-
	Kadın	62,422	32.48	3,825,218	1.63	-
	Toplam	192,176	100.0	13,775,188	-	-
2020	Erkek	155,360	64.43	10,574,303	1.47	-
	Kadın	85,771	35.57	4,629,120	1.85	-
	Toplam	241,131	100.0	15,203,423	-	-
2024	Erkek	185,280	59.29	14,656,864	1.26	84.22
	Kadın	127,229	40.71	10,910,087	1.17	254.10
	Toplam	312,509	100.0	25,566,951	-	128.90

Tablo 7 incelendiğinde, konaklama faaliyetleri kapsamında çalışanların çoğunluğunu erkek çalışanların oluşturduğu görülmektedir. Ancak yıllar itibarıyla kadın çalışan oranında dikkat çekici bir artış yaşandığı anlaşılmaktadır. 2010 yılında sektörde çalışan erkeklerin oranı %73,68 iken bu oran 2024 yılında %59,29'a gerilemiştir. Buna karşılık kadın çalışan oranı aynı dönemde %26,32'den %40,71'e yükselmiştir. Bu durum, konaklama sektöründe kadın istihdamının giderek arttığını ve cinsiyet dağılımının daha dengeli bir yapıya yöneldiğini göstermektedir.

Çalışan sayıları açısından değerlendirildiğinde, toplam istihdamın 2010 yılında 136.506 kişi iken 2024 yılında 312.509 kişiye yükseldiği görülmektedir. Böylece sektör istihdamında yaklaşık %128,9 oranında artış gerçekleşmiştir. Bu artış, turizm ve konaklama sektörünün büyümesine paralel olarak istihdam kapasitesinin de önemli ölçüde genişlediğini ortaya koymaktadır.

Erkek çalışan sayısı 2010 yılında 100.574 kişi iken 2024 yılında 185.280 kişiye yükselmiş ve yaklaşık %84,22 oranında artış göstermiştir. Kadın çalışan sayısındaki artış ise çok daha yüksek düzeyde gerçekleşmiştir. 2010 yılında 35.932 olan kadın çalışan sayısı 2024 yılında 127.229'a ulaşmış ve yaklaşık %254,1 oranında artmıştır. Kadın çalışanlardaki bu güçlü artış, sektörün kadın istihdamı açısından giderek daha önemli bir çalışma alanı haline geldiğini göstermektedir.

Konaklama sektörünün tüm sektörler içerisindeki istihdam payı incelendiğinde ise sektörün toplam istihdam içerisindeki payının görece sınırlı olduğu görülmektedir.

Erkek çalışanların tüm sektörlerdeki erkek çalışanlar içerisindeki payı 2010 yılında %1,32 iken 2024 yılında %1,26'ya gerilemiştir. Kadın çalışanların tüm sektörlerdeki kadın çalışanlar içerisindeki payı ise %1,48'den %1,17'ye düşmüştür. Bu durum, konaklama sektöründe çalışan sayısı artsa da genel istihdam içerisindeki büyümenin diğer sektörlerde daha hızlı gerçekleştiğini göstermektedir.

Tablo 8. Konaklama İşletmelerinde Meslek Hastalığına Tutulan Sigortalı Çalışan Sayısı

Meslek Hastalıkları	Frekans	2010	2012	2016	2020	2024	Değişim% 2010-2024
Konaklama Hizmetleri Toplamı	n	2	-	3	3	1	-50.0
Tüm Sektörler Toplamı	N	533	395	597	908	888	66.6
Konaklama Hizmetlerinin Tüm Sektörlere Oranı	%	0.38	0	0.50	0.33	0.11	—

Tablo 8'e bakıldığında, konaklama faaliyetleri kapsamında meslek hastalığına tutulan çalışan vaka sayılarının oldukça düşük seviyelerde olduğu görülmektedir. 2010 yılında sektörde 2 meslek hastalığı vakası tespit edilirken, 2012 yılında herhangi bir vaka kaydedilmemiştir. 2016 ve 2020 yıllarında vaka sayısı 3 olarak gerçekleşmiş, 2024 yılında ise bu sayı 1'e düşmüştür. Genel olarak değerlendirildiğinde, 2010-2024 döneminde meslek hastalığı sayısında %50 oranında azalma meydana gelmiştir.

Tüm sektörler genelinde ise meslek hastalığı vaka sayılarının daha yüksek düzeylerde olduğu görülmektedir. 2010 yılında tüm sektörlerde toplam 533 vaka kaydedilirken, 2024 yılında bu sayı 888'e yükselmiştir. Böylece tüm sektörler genelinde meslek hastalıklarında yaklaşık %66,6 oranında artış gerçekleşmiştir. Bu durum, konaklama sektöründeki eğilimin genel sektör eğiliminden farklılaştığını göstermektedir.

Konaklama sektörünün tüm sektörler içerisindeki payı incelendiğinde de oldukça düşük oranlar dikkat çekmektedir. Konaklama hizmetlerinde görülen meslek hastalıklarının tüm sektörlerdeki meslek hastalıkları içerisindeki payı 2010 yılında %0,38 iken, 2024 yılında %0,11'e gerilemiştir. 2012 yılında ise sektörde kayıtlı vaka bulunmadığı için oran %0 olarak gerçekleşmiştir. Bu veriler, konaklama sektörünün meslek hastalıkları açısından diğer sektörlerle kıyasla daha düşük risk düzeyine sahip olduğunu göstermektedir. Ancak bu düşük sayıların yalnızca çalışma koşullarının daha güvenli olmasından kaynaklanmadığı da değerlendirilebilir.

Konaklama sektöründe kas-iskelet sistemi rahatsızlıkları, uzun çalışma sürelerine bağlı fiziksel yorgunluk, stres kaynaklı sağlık sorunları ve ergonomik problemler gibi meslek hastalığına dönüşebilecek risklerin bulunduğu bilinmektedir. Buna rağmen kayıtlı vaka sayılarının düşük olması; tanı süreçlerinin yetersizliği, bildirim eksik yapılması veya bazı sağlık sorunlarının meslek hastalığı olarak değerlendirilmemesiyle ilişkili olabilir.

Tablo 9 incelendiğinde, konaklama faaliyetleri kapsamında yaşanan hastalık olay sayılarının yıllar itibarıyla önemli ölçüde arttığı görülmektedir. 2010 yılında sektörde 44.279 hastalık olayı kaydedilirken, 2024 yılında bu sayı 162.632'ye yükselmiştir. Buna göre 2010-2024 döneminde hastalık olay sayısında yaklaşık %266,8 oranında artış meydana gelmiştir. Bu durum, sektörde çalışan sayısındaki artışın yanı sıra çalışma koşulları, iş yoğunluğu ve sağlık risklerinin de etkili olabileceğini göstermektedir.

Yıllar itibarıyla değişim incelendiğinde, 2012 yılında hastalık olay sayısının 32.941'e gerileyerek düşüş gösterdiği, ancak sonraki yıllarda yeniden artış eğilimine girdiği görülmektedir. Özellikle 2016 sonrası dönemde artışın hızlandığı dikkat çekmektedir. 2020 yılında 108.215'e ulaşan vaka sayısı, 2024 yılında 162.632 ile en yüksek seviyesine çıkmıştır. Bu artışta pandemi sonrası sağlık farkındalığının yükselmesi, kayıt sistemlerinin gelişmesi ve çalışan sayısındaki büyümenin etkili olduğu değerlendirilebilir.

Tablo 9. Konaklama İşletmelerinde Yaşanan Hastalık Olay Sayısı

Meslek Hastalıkları	Frekans	2010	2012	2016	2020	2024	Değişim% 2010-2024
Konaklama Hizmetleri Toplamı	n	44,279	32,941	84,567	108,215	162,452	266.8
Tüm Sektörler Toplamı	N	1,089,203	1,509,981	2,746,600	5,954,490	5,159,348	373.8
Konaklama Hizmetlerinin Tüm Sektörlere Oranı	%	4.1	2.1	3.1	1,8	3.1	—

Tüm sektörler genelinde hastalık olay sayılarının çok daha yüksek seviyelerde olduğu görülmektedir. 2010 yılında tüm sektörlerde toplam 1.089.203 hastalık olayı kaydedilirken, 2024 yılında bu sayı 5.159.348'e ulaşmıştır. Böylece tüm sektörlerde yaklaşık %373,8 oranında artış gerçekleşmiştir. Konaklama sektöründeki artış oranı yüksek olmakla birlikte, tüm sektörlerdeki genel artışın daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 10 incelendiğinde, konaklama faaliyetleri kapsamında çalışanların ortalama günlük kazançlarının yıllar itibarıyla önemli ölçüde arttığı görülmektedir. 2010 yılında sektörde ortalama günlük kazanç 86,12 TL iken, 2024 yılında 2.792,17 TL'ye yükselmiştir. Bu durum, incelenen dönemde çalışan ücretlerinde nominal olarak çok yüksek bir artış yaşandığını göstermektedir.

Yıllar itibarıyla gelişim değerlendirildiğinde, 2010 yılında 86,12 TL olan ortalama günlük kazancın 2020 yılında 308,30 TL'ye yükseldiği görülmektedir. Özellikle 2020 sonrasında günlük kazançlarda çok hızlı bir artış yaşandığı dikkat çekmektedir. 2024 yılında ulaşılan 2.792,17 TL'lik ortalama günlük kazanç, önceki yıllara göre oldukça yüksek bir artış düzeyine işaret etmektedir. Bu yükselişte yüksek enflasyon, asgari ücret artışları, turizm sektöründeki ücret düzenlemeleri ve ekonomik koşulların etkili olduğu değerlendirilebilir.

Tablo 10. Konaklama İşletmelerinde Çalışanların; Ortalama Günlük Kazançları

Günlük Kazanç	Frekans	2010	2012	2016	2020	2024	Değişim% 2010-2024
Konaklama Hizmetleri Toplamı	n	86.12	104.63	167.35	308.30	2,792.17	267.3
Tüm Sektörler Toplamı	N	9,128.34	11,135.68	22,018.33	39,566.27	323,506.23	373.8
Konaklama Hizmetlerinin Tüm Sektörlere Oranı	%	4.1	2.1	3.1	1,8	3.1	—

Tüm sektörler genelinde de benzer şekilde ciddi bir ücret artışı yaşanmıştır. 2010 yılında tüm sektörlerde ortalama günlük kazanç 9.128,34 TL olarak görülürken, 2024 yılında bu değer 323.506,23 TL'ye yükselmiştir. Ancak burada kullanılan verilerin hesaplama yöntemi veya birim farklılıkları olabileceği değerlendirilmelidir. Çünkü konaklama sektörü ile tüm sektörler arasındaki rakamsal fark oldukça yüksektir.

Konaklama sektörünün tüm sektörler içerisindeki oranı incelendiğinde ise dalgalı bir seyir dikkat çekmektedir. Konaklama hizmetlerinin tüm sektörler içerisindeki payı 2010 yılında %4,1 iken, 2012 yılında %2,1'e gerilemiş, 2016 yılında %3,1'e yükselmiş, 2020 yılında %1,8'e düşmüş ve 2024 yılında yeniden %3,1 seviyesine ulaşmıştır. Bu durum, konaklama sektöründeki ücret artışlarının tüm sektörlerdeki ücret değişimleriyle paralel ancak dönemsel farklılıklar gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Araştırma bulgularına dayalı olarak, sektöre gelişime ve paydaşlara katkıda bulunabileceği düşünülen teorik ve pratik çıkarımlara ilişkin vurgular, alt başlıklar halinde aşağıda sunulmuştur.

Teorik Çıkarımlar

Konaklama sektörü hem dünya da hem de Türkiye ekonomisinde istihdam yaratma kapasitesi çok yüksek olan alanlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye konaklama sektörünün 2010-2024 yılları arasındaki gelişimini Sosyal Güvenlik Kurumu verileri üzerinden analiz eden bu çalışma, sektörün hem kapasite hem de yapısal nitelik açısından köklü bir dönüşüm sürecinden geçtiğini ortaya koymaktadır. 2010 yılında yaklaşık 11 bin olan işletme sayısının 2024 yılında 25 bine ulaşması ve istihdamın %129 oranında artarak 312 bin kişiyi aşması, sektörün Türkiye ekonomisi içindeki ağırlığının giderek arttığının ve istihdam yaratma kapasitesinin diğer sektörlerle kıyasla daha hızlı büyüdüğünün somut bir göstergesidir. Yıldız (2011) ve Tutar ve arkadaşları (2013), yaptıkları çalışmada turizm sektörünün her yıl sürekli bir artış gösterdiği ve bunun SGK verilerindeki çalışan sayısının artışı ile de desteklendiği gösterilmektedir.

Bununla birlikte, sektörün gelişiminin Türkiye genelinde homojen bir dağılım göstermediği anlaşılmaktadır. İşletme ve çalışan sayılarının özellikle Marmara, Akdeniz ve Ege bölgelerinde yoğunlaştığı görülmekle birlikte; Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde de yüksek artış oranlarının gerçekleşmesi, turizm faaliyetlerinin zaman içerisinde daha geniş bir coğrafi alana yayılmaya başladığını göstermektedir. Özellikle ulaşım olanaklarının gelişmesi, alternatif turizm türlerinin çeşitlenmesi ve bölgesel yatırımların artması, konaklama sektörünün yalnızca kıyı turizmine bağlı bir yapıdan uzaklaşmaya başladığını düşündürmektedir. Nitekim son yıllarda alternatif turizm faaliyetlerinin bölge geneline yayılması, iç kesimlerde turizm hareketliliğinin artırılması ve yeni destinasyonların geliştirilmesine yönelik çeşitli bölgesel kalkınma

politikalarının uygulandığı görülmektedir (Güney Ege Kalkınma Ajansı, 2024; T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2018).

Araştırma bulguları, konaklama sektörünün büyük ölçüde mikro ölçekli işletmelerden oluştuğunu da ortaya koymaktadır. 2024 yılı itibarıyla işletmelerin yaklaşık %80'inin mikro işletme statüsünde bulunması, sektörün parçalı ve küçük ölçekli bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Bu durum bir yandan girişimcilik açısından avantaj sağlarken, diğer yandan kurumsallaşma, insan kaynakları yönetimi, iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları ile sürdürülebilir hizmet kalitesi açısından bazı yapısal sorunları beraberinde getirebilmektedir. Nitekim Türkiye'de küçük ve orta ölçekli konaklama işletmeleri üzerine yapılan çalışmalarda, işletmelerin önemli bir kısmında formal insan kaynakları uygulamalarının ve profesyonel yönetim anlayışının yeterince gelişmediği belirtilmektedir (Çetinel, Yolal ve Emeksiz, 2009).

Çalışmada dikkat çeken bir diğer önemli bulgu ise kadın istihdamındaki belirgin artıştır. 2010-2024 döneminde kadın çalışan sayısındaki artış oranının erkek çalışanlara kıyasla çok daha yüksek gerçekleşmesi, konaklama sektörünün kadın istihdamı açısından önemli bir çalışma alanı haline geldiğini göstermektedir. Ancak literatürde de belirtildiği üzere kadın çalışanların çoğunlukla alt kademe ve düşük ücretli pozisyonlarda yoğunlaşması, sektörde toplumsal cinsiyet temelli iş bölümünün halen devam ettiğini düşündürmektedir (ILO, 2013). Bu nedenle kadın çalışanların yönetim pozisyonlarında daha fazla temsil edilmesine yönelik politikaların geliştirilmesi önerilebilir.

Konaklama sektöründe meslek hastalığına yakalanmış kişi (vaka) sayılarının oldukça düşük düzeyde görülmesi; sektörün emek-yoğun yapısı, uzun çalışma saatleri, ergonomik riskler, yoğun iş temposu, vardiyalı çalışma sistemi ve stres faktörleri de dikkate alındığında, sektörde 'güvenli çalışma koşullarının' var olduğu algısıyla açıklayabilmek, yeterli olmayacaktır. Özellikle kas-iskelet sistemi rahatsızlıkları, fiziksel yorgunluk, stres kaynaklı sağlık sorunları ve kimyasal madde maruziyeti gibi risklerin sektörde yaygın olduğu bilinmektedir. Buna rağmen kayıtlı meslek hastalığı sayılarının düşük kalması; tanı süreçlerindeki yetersizlikler, çalışan ve işverenlerdeki farkındalık eksikliği, bildirim mekanizmalarının etkin işletilememesi ve hastalıkların asıl nedeni olarak diğer bazı sağlık sorunlarının meslek hastalığı kapsamında değerlendirilmemesiyle ilişkili olabilir. Bu durum, konaklama sektöründe meslek hastalıklarının bilinirlik ve görünürlüğünün artırılması, erken tanı süreçlerinin güçlendirilmesi ve iş sağlığı ve güvenliği farkındalığının geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Sektörde meslek hastalıklarına ilişkin verilerde yaşanan azalışlar ve diğer sektörlere göre oranların düşük olduğu görülmüş olsa da sektörde yaşanan iş kazaları sayılarında artış oranlarının yüksekliği ve Türkiye ortalamasının çok üzerinde olması; eğitimler, yönetsel yaklaşımlar, çalışma koşullarının iyileştirilmesi gibi uygulamaların daha etkin yapılması ve denetlenmesi gerektiğine işaret etmektedir. Özellikle, iş kazalarının önlenmesine yönelik sektörel eylem planlarının oluşturulması, daha riskli bölümlere/departmanlara (mutfak, kat hizmetleri gibi) yönelik risk analizlerinin yeniden ele alınması ve işyeri risk değerlendirmelerinde vurgulanan 'düşük riskli işyeri' ifadelerinin de yeniden incelenmesi, risk değerlendirmelerinin işyeri bütünü yerine departmanlara göre düşük-yüksek riskli olarak sınıflandırılması gündeme alınmalıdır. Ayrıca, meslek hastalıklarına yönelik analiz ve değerlendirmelerin de (neden-süreç-sonuç) işletmeciler-çalışanlar ve düzenleyici-denetleyici kurum/kuruluşlar ile etkin bir işbirliği ile ele alınmasının yararlı olacağı muhakkaktır.

Pratik Çıkarımlar

Konaklama hizmetleri sektörünün bütüncül bir yaklaşımla ele alınarak hem mevcut işletmelerin fiziksel yapılarının misafirler ve çalışanlar açısından memnuniyeti artıracak şekilde düzenlenmesi, işletmecilere yönelik teşvik ve destek uygulamalarının yaygınlaştırılması ve kapsamının genişletilmesi, denetimlerin ve izlemlerin daha etkin ve verimli bir sisteme kavuşturulması gerekmektedir. Özellikle sektörde ağırlıklı yapıyı oluşturan mikro ve küçük ölçekli işletmelere yönelik iş sağlığı ve güvenliği desteklerinin, eğitim programlarının ve uzman danışmanlık hizmetlerinin artırılması önem taşımaktadır. Bunun yanında kadın çalışan sayısındaki artış dikkate alınarak, kadın istihdamının yalnızca niceliksel değil; ücret, kariyer gelişimi ve yönetim pozisyonlarına erişim açısından da güçlendirilmesine yönelik politikaların geliştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde gözlenen sektörel büyümenin sürdürülebilir hale getirilebilmesi için bölgesel teşvik ve yatırım politikalarının devam ettirilmesi önem arz etmektedir. Çalışanların mali ve sosyal hakları ile çalışma koşullarının iyileştirilmesi, hem sektöre yönelik istihdam çekiciliğinin artırılması hem de çalışanların başka sektörlerle yönelmesinin azaltılması açısından önemlidir. Sektörün uluslararası düzeyde rekabet gücünün artırılması noktasında ise kamu ve özel sektör paydaşlarının mevcut sorunların çözümünde daha etkin iş birliği geliştirmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Sınırlılıklar ve Gelecek Çalışmalar İçin Öneriler

Araştırma, yapısı gereği kapsam ve yöntem bakımından bazı kısıtlılıkları taşımaktadır. Çalışmanın sadece SGK verilerine dayalı olması, son 15 yıllık döneme ilişkin erişilebilir-işlenebilir ve karşılaştırılabilir verileri içeriyor olması, kapsam açısından sınırlılıkları oluşturmaktadır. Tek bir yöntemle dayalı olarak (belge/doküman inceleme) yapılması ve analizlerin betimsel özellik taşıması da diğer bir kısıtlılık alanı olarak ifade edilebilir. Sonraki çalışmalarda SGK verilerinin yanısıra Kültür ve Turizm Bakanlığının konaklama ve ziyaretçi istatistiklerine ilişkin verileri ile konunun işlenmesinin daha zenginleştirici ve ufuk açıcı sonuçlar ortaya koyabileceği öngörülmekte ve araştırmacılara önerilmektedir.

Etik Beyan: Araştırmanın arşiv tarama ve doküman analizi odaklı olması insan veya hayvanlar üzerinden (anket, mülakat, odak grup çalışması, insan veya hayvanlar üzerinde deneysel çalışmalar) veriler toplanmaması nedeniyle etik kurul raporuna gerek duyulmamıştır.

Yazar Katkı Beyanı: 1. Yazarın katkı oranı %50 2. Yazarın katkı oranı ise %50'dir.

Çıkar Beyanı: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Kaynakça

- Ala, T., ve Kahraman, T. (2023). *Son mevzuat değişiklikleri çerçevesinde konaklama muhasebesi ve uygulamaları*. Özgür Yayınları. <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub414>
- Bulut, M. (2022). Türkiye’de Konaklama İşyerleri Özelinde Turizm Sektöründe Asgari İşçilik Uygulamaları. *Journal of Applied Tourism Research (JATOR)*. 3(1), 67-80. <https://doi.org/10.29023/jator.1110321>
- Ceylan, M. A., ve Yakut, M. E. (2021). Türkiye’de turistik konaklama türlerine ve dağılışına coğrafi bir bakış. *Turkish Academic Research Review*, 6(2), 697-724. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tarr/issue/62824/931416>
- Çalışkan, N., ve Özkoç, A. G. (2020). Turizm Sektöründe Algılanan İş Güvencesizliği ve İstihdam Edilebilirlik: Konaklama İşletmeleri Örneği. *Alanya Akademik Bakış*. 4(3), 683-711. <https://doi.org/10.29023/alanyaakademik.684097>
- Çetinel, F., Yolal, M., and Emeksiz, M. (2009). *Human resources management in small- and medium-sized hotels in Turkey*. *Journal of Human Resources in Hospitality and Tourism*, 8(1), 43–63. <https://doi.org/10.1080/15332840802274437>
- Dinçer, M., ve Dinçer, F. (1998). Türkiye’de Konaklama Sektörünün Gelişimi ve Başlıca Sorunları Üzerine Bir Araştırma. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 47(1-4). <https://izlik.org/JA66AY65NS>
- Dogru, T., McGinley, S., and Kim, W. G. (2020). The effect of hotel investments on employment in the tourism, leisure and hospitality industries. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*. <https://doi.org/10.1108/IJCHM-11-2019-0913>
- Giousmpasoglou, C. (2024). Working Conditions in the Hospitality Industry: The Case for a Fair and Decent Work Agenda. *Sustainability*, 16(19), 8428. <https://doi.org/10.3390/su16198428>
- Gökbayrak, Ş. (2002). Küçük ve orta ölçekli işletmelerde risk gruplarına yönelik sosyal politikalar. *II. Uluslararası İş Sağlığı Güvenliği Bölgesel Konferansı*, 9-11 Ekim, Ankara
- Göktepe, S. (2019). *Konaklama sektörü*. Türkiye Turizm Ansiklopedisi. Erişim adresi: <https://turkiyeturizmansiklopedisi.com/konaklama-sektoru>
- Günel, Ö. D. (2009). Mevsimsellik, Mevsimlik İstihdam ve Örgütsel Bağlılık: Konaklama İşletmelerinde Bir Araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/deuifd/issue/17351/181285>
- Güneş, G. (2011). Konaklama Sektöründe Çevre Dostu Yönetimin Önemi. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kmusekad/issue/10200/125571>
- Güney Ege Kalkınma Ajansı - GEKA (2024). *Alternatif turizmde yeni destinasyonlar*. Erişim adresi: <https://geka.gov.tr/tr/sayfa/alternatif-turizmde-yeni-destinasyonlar>
- Habil, T. (2015). *Konaklama işletmelerinde yiyecek içecek maliyetlerinin etkinliğinin ölçülmesi* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu (2012). https://www.tugis.org.tr/mevzuat/6331-sayili-is-sagligi-ve-guvenligi-kanunu/?utm_source=chatgpt.com
- International Labour Organization-ILO. (2013). *International perspectives on women in hotels, catering and tourism*. Geneva: ILO Publishing. Erişim Linki: https://www.ilo.org/sites/default/files/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@gender/documents/publication/wcms_209867.pdf
- International Labour Organization. (2023). *Tourism employment and decent work*. <https://ilostat.ilo.org/blog/how-data-can-bolster-decent-work-in-the-tourism-sector/>
- Işık, O. (2022). Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında veri sorumlusu olarak Sosyal Güvenlik Kurumu. *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 17(2), 263-362.
- Ivanov, S. (2020). The impact of automation on tourism and hospitality jobs. *Inf Technol Tourism* 22, 205–215. <https://doi.org/10.1007/s40558-020-00175-1>
- İlhan, M. N., Gözükar, M. G., ve Aksu, E. (2017). Turizm sektöründe iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili sorunlar ve çözüm önerileri. *Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(2), 1-8.
- Kocaman, S. (2019). *Konaklama sektörü*. Türkiye Turizm Ansiklopedisi. Erişim adresi: <https://turkiyeturizmansiklopedisi.com/otel-isletmelerinin-siniflandirilmesi>
- Koçalı, K. (2021). Sosyal Güvenlik Kurumu'nun 2012-2020 yılları arası iş kazaları göstergelerinin standardizasyonu. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 12(2), 302-327.
- KOSGEB. (2025). *KOBİ tanımı, nitelikleri ve sınıflandırılması hakkında yönetmelik*. <https://www.kosgeb.gov.tr>
- Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2019). *Turizm tesislerinin niteliklerine ilişkin yönetmelik*. T.C. Resmî Gazete (Sayı: 30791, 1 Haziran 2019). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=1134&MevzuatTur=21&MevzuatTertip=5>
- McNamara, M., Bohle, P., and Quinlan, M. (2011). Precarious employment, working hours, work-life conflict and health in hotel work. *Applied Ergonomics*, 42(2), 225-232. doi:10.1016/j.apergo.2010.06.013
- Mills, A., and Lin, J. (2001). Effect of company size on occupational health and safety. In *Proceedings of the CIB Working Commission W99 International Conference* (pp. 29–39).
- Mzembe, A. N., and Filimonau, V. (2024). No care without justice: A normative ethical perspective of the employment of people with disabilities in hospitality businesses. *Tourism Management Perspectives*. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2024.101244>
- Occupational Safety and Health Administration - OSHA (2018). *Hospitality industry hazards*. U.S. Department of Labor. Erişim tarihi: 7 Mayıs 2026, <https://www.osha.gov/hospitality>
- Okuyucu, A., ve Akgiş, Ö. (2013). Türkiye'de Konaklama Sektörünün Yapısal ve Mekânsal Değişimi: 1990-2013. *Türk Coğrafya Dergisi*. <https://doi.org/10.20296/tsad.71462>
- Özdemir, H., ve Kayabaşı, R. (2025). Kadın çalışanların geçirdiği iş kazalarının SGK verileri üzerinden analizi: 2013-2022. *Beykoz Akademi Dergisi*, 13(1), 176-200.
- Özdipçiner, N. S., ve Kalınkara, V. (2005). Konaklama sektörü çalışanlarının örgüte yönelik düşünce ve bağlılık durumları: Denizli örneği. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 16(1), 82-92.
- Sipahi, S., ve Yalçın, İ. C. (2020). Otel yapılarında konaklama tipleri, yıldız sistemi ve sürdürülebilirlik. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(75), 410-418.
- Sosyal Güvenlik Kurumu (2024). İstatistik yıllıkları - İşyeri ve sigortalı istatistikleri (2010-2024), Ankara, T.C. Sosyal Güvenlik Kurumu, <https://www.sgk.gov.tr/Istatistik/Yillik/fcd5e59b-6af9-4d90-a451-ee7500eb1cb4>
- Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı (2022). Sosyal Güvenlik Kurumu nezdindeki verilerin korunmasına ve işlenmesine ilişkin yönetmelik. *Resmî Gazete* (Sayı: 31755).
- Sosyal Güvenlik Kurumu (2017). *2017/11 sayılı Genelge: İş kazası ve meslek hastalıklarının bildirimini*. <https://www.alomaliye.com/2017/03/13/sgk-genelgesi-201711-is-kazasi/>

- Şahin, S., ve Ünal, A. (2016). Türkiye'de turizm işletmelerinin hukuki açıdan sınıflandırılması. N. Hacıoğlu, M. Bozkurt, & B. Şahin (Editörler), *Genel Turizm içinde* (ss. 101-118). Çanakkale: Paradigma Akademi.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2018). *On birinci kalkınma planı (2019-2023) turizm özel ihtisas komisyonu raporu*. Erişim adresi: <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/04/TurizmOzellhtisasKomisyonuRaporu.pdf>
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. (2011). *Turizm işletmeleri*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları. Erişim adresi: https://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Turizm%20%C4%B0%C5%9Fletmeleri.pdf
- T.C. Resmî Gazete (2012). *6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu* (Sayı: 28339). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/06/20120630-1.htm>
- Tekin, N. (2021). *Turizm sektöründe hastalık, işsizlik, mücadele!* Erişim adresi: <https://www.meslekhastaligi.org/turizm-sektorunde-hastalik-issizlik-mucadele/>
- Tutar, F., Alpaslan, C., Tutar, E., ve Erkan, Ç. (2013). Turizm sektörünün istihdam üzerine etkileri. *Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi (GJEBS)*, 2(4), 14–27.
- Tüysüz, V., Semint, S., ve Özbay, G. (2025). Yiyecek ve içecek işletmelerinde iş sağlığı ve güvenliği: İş kazaları üzerine bir analiz. *Yönetim ve Ekonomi*, 32(3) 603-619
- Üngüren, E., ve Koç, T. S. (2016). Konaklama işletmelerinde iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının örgütsel güven üzerindeki etkisi. *“İş, Güç” Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 18(2), 123-156.
- Üngüren E, Tekin Ö.A and Avsallı H (2025) The cost of smile: how individual and organizational factors moderate the impact of emotional labor on work alienation via burnout. *Front. Psychol.* 16:1668413. doi: 10.3389/fpsyg.2025.1668413
- Üngüren, E., ve Çevirgen, A. (2016). Alanya'daki konaklama işletmelerinin genel yapısının analizi, *Journal of International Social Research*, 9(43).
- World Travel and Tourism Council (WTTC). (2019). *Economic Impact Report*. Erişim adresi: <https://wtcc.org/research>
- Yamurluklu, Y. (2016). *Otel İşletmelerinde İş Sağlığı ve Güvenliğinin Değerlendirilmesi*. T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü, İş Sağlığı ve Güvenliği Uzmanlık Tezi, Ankara
- Yumuşak, S., ve Boz, H. (2013). Konaklama işletmelerinde çalışanların mevsimsel duygudurum düzeylerinin etkisi. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 371-394. <https://izlik.org/JA97YW89WB>
- Yıldırğan, M. S., ve Batman, O. (2022). Rekreatif faaliyetlerin tamamlayıcı konaklama işletmeleri üzerindeki rolü: Sapanca örneği. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 19(3), 444-468. <https://doi.org/10.24010/soid.1146652>
- Yıldız, Z. (2011). Turizmin Sektörünün Gelişimi ve İstihdam Üzerindeki Etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/vizyoner/issue/17351/181285>